

PPP: Pederasti, prostitutke in pesniki

ali Kako se je Pasolini ponovno prikradel v poezijo (filma)

LUKA
NOVAK

Tema PPP je v vseh pogledih (ne glede na to, kaj obesiš na P-je) večna in zato tudi nerazrešljiva. Odgovora na to, »kaj je hotel Pasolini povedati«, namreč ni in ga nikoli ne bo. Na zastavljeno vprašanje je skušal odgovarjati cel bataljon teoretikov in vsi so imeli, kot se za pravo, objektivno in znanstveno teorijo tudi spodobi, prav. Ne nazadnje se je s svojimi kreacijami v teoriji bojeval tudi Pasolini — Avtor sam, in seveda je imel tudi on prav, čeprav svojih lastnih del, kot se za pravo, subjektivno in umetniško prakso tudi spodobi, najbrž sploh ni razumel. Trudil se pa vsekakor je in pri tem povedal marsikaj, kar je pomagalo zgraditi most med teorijo in prakso, naj se zdi ta še tako nepotreben. Rušiti ga ni treba, kajti ta most se tako ali tako podre vsakič, ko nastane kakšen film-fleuve ali kakšen road-movie, ki ga avtor sam noče reflektirati z besedami. Pasolini pa je za vsak sklop svojega dela napisal manifest, s katerim je določil smernice ustvarjanja. Ker je bil proti vsemu, kar je ustoličil Meščan (lahko rečemo, da je bil pač anarhist z vizijo), je usekal tudi po njegovi umetnosti, torej ritualu, ki je samo poglobljajl vrzel med ljudstvom (delavstvom?) in oblastmi, ki so po njegovem mnenju tako ali tako vse fašistične. Vendar pa ne per definitionem: Država kot koordinatorka oziroma usmerjevalka dobrega in zlega se mu niti ne bi zdela tako napačna, kajpak samo takrat, ko bi res delala v interesu vsega delovnega ljudstva. Ker pa Pasolini takih oblasti ni videl nikjer (niti ne na obzorju), je politiko prepustil običajnim »izvedencem« (ki jih v Italiji mrgoli), in sicer tako, da so ga vrgli iz KPI, ker ...

... no, razlog je bil sprva čisto banalen, če se ne motim, nekaj v zvezi s homoseksualnostjo na šoli, kjer je učil italijanščino in zgodovino. Ampak mi se ne bomo spotikali ob malenkosti, temveč bomo zajadrili naravnost v jedro problema. Problem Pasolinija je bil namreč predvsem ta, da so ga (kaj KPI!) enostavno vrgli iz družbe, in sicer iz družbe tistih, ki jih sam imenuje »i membri normali« (normalni člani-členi). Stvar pa ni tako preprosta, da bi tem normalnim dodali še zavržene oziroma izvzete (»gli esclusi«) in, koga neki, vodje, torej führerje ali liderje (»i leaders«), ter tako dobili popolno podobo migetajočega sveta. Ne, res ni, ampak nekje je treba začeti in te tri kategorije je zato postavil prav Pasolini leta 1966, ko je napisal Manifest za novo gledališče (Manifesto per un nuovo teatro) in vseh svojih šest dram.

Ena od njih je Calderón in v njej so izvrženci glavna tema. Treba je vedeti (da bi sploh lahko kaj razumeli, Calderón je na videz neverjetno kaotično delo), da Pasolinija družba ni izvrgla »kar tako«, »zaradi lepšega«, ampak zato, ker je PPP kot nalašč paktiral samo z izvrženci vseh vrst in jih skušal pri tem vključiti v totaliteto sveta. Skratka, bil je nevaren, čeprav kot utopist, ki svojih idej nikoli ne bi mogel uresničiti v realnosti. Kljub vsemu: 33 sodnih procesov. Pomislite, Pasolini je imel najraje pedre, kurbe, perverznejše, nacionalno ogrožene, pa dialektalne skupine, lopove, ateiste in Kriste vseh vrst (samo nikoli ne pravih) in podobno sodrgo. Kako pustiti, da po svetu kroži tako subverziven element? Pa še po Italiji! Da bi mu zamašili usta, ga je bilo na koncu treba ubiti. Vendar je bil paradoks v tem, da ga menda ni ubil kakšen

agent CIE, pač pa eden od njegovih ljubljnih izvržencev.

Ne ve se zakaj. Herastrotovo dejanje? Mogoče. Ljubosumnost? Tudi dobro. (Morilec je bil »ragazzo«, eden od Pasolinijevih priložnostnih partnerjev.) Odposlanec puritanskih sekt, združenja vseh prostoziidarskih lož, heteroseksualni demon? Vse razlage so možne. V vsakem primeru pa izvrženec. Zakaj v vsakem? Logično bi bilo, da tretiramo subproletarskega pedra iz rimskih borgat kot izvrženca. Ampak odposlanec puritanskih sekt? Tudi tega. Kajti v Calderónu je Pasolini postuliral tezo, da so izvrženci tako ali tako vsi Zemljani.

Vsak se namreč izvrže sam. S svojo kulturo, z vero, s seksualno nagnjenostjo, z nacionalno pripadnostjo itd. Skratka, z vsem. Karkoli si, vedno si per negationem nečesa drugega. In zato je totaliteta utopija. Prav tako komunizem, krščanstvo in vse druge komunalne teorije. V Calderónu postane jasno, da so izvrženi tako španski aristokrati in španski Židi (ki so lahko hkrati tudi noblesa, to jim seveda nič ne pomaga) kot tudi (malo) meščani in subproletarci. To je glavna teza. Junakinja Rosaura (Calderón je namreč sodobni »premislek« Calderónovega dela Življenje je sen) se podzavestno upira vsem oblikam »ekskluzivitete«, in sicer tako, da se z istim imenom trikrat zbudi v različnih socialnih okoljih — kot različna ženska. In ker nikoli ne prepozna realnosti, lahko rečemo, da v bistvu sanja. Nikjer eksplicitno ne piše, da je narkoleptik (bolezen, kjer se človek z napadi sna upira vdoru agresivne realnosti — narkoleptičnost je eden glavnih motivov v

My Own Private Idaho Gusa Van Santa), vendar se zdi diagnoza dovolj logična. Na koncu se vrne v eno od življenj (v meščanskega) in sanja še zadnjič. Tokrat zares. Tokrat zares samo sanje, ki jih pove možu Basiliu. Ta ji razloži, da je sanjala lepe sanje, pa vendar: tukaj se šele začena prava tragedija, ji pravi meščanski mož, kajti vse sanje, ki si jih sanjala ali pa jih še boš, bi lahko bile nekoč tudi realnost. O teh zadnjih pa ni dvoma: to so sanje, čisto nič drugega kot sanje.

Sanjala je o tem, da so jo delavci z rdečimi zastavami rešili iz esesovskega lagerja. Epohalen patos, ni kaj, še posebej, če pomislimo, da je italijanska »nova levica« to dramo označila kot politično popolnoma irelevantno. Pa je zato Pasolini vseeno (vendarle?) komunist? Je njegova filmska tehnika levičarska? Je Gus Van Sant Pasolini 21. stoletja? Stvari se lahko še zelo zapletejo. Počakajmo do naslednjega Ekрана.